

ГЛАСНИК

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У НОВОМ САДУ

ГОД. III.

"Гласник" излази као месечник
Годишња претплата 100 дин.
Поједини број 10— динара.

НОВИ САД

1. АВГУСТ 1930 ГОД.

БРОЈ 5., 6. и 7.

За чланове Адвокатске Коморе
је претплата урачуната у
чланарину.

Др. Јован Савковић

Преиначење тужбе у новом грађанском парничном поступку

Нови грађански парнични поступак у многим својим одредбама, основним, а и у онима мање важним, не разликује се ни у чему од грађанског парничног поступка који је још у крепости на подручју Апелационога суда у Новом Саду. Основна начела законског чланка I из год. 1911, усменост, непосредност, јавност, па донекле и официјелност поступка, проведена су и у новом грађанском парничном поступку. И баш због ове блиске сродности између оба поступка, један је од најважнијих услова за правилну примену новог, уочити и утврдити, у чему се подударају, а у чему разликују оба поступка: законски чланак I из год. 1911 и нови грађански парнични поступак. При увођењу у живот нашега новог законодавства, које ће, услед неактивности бившег парламентарног режима на законодавном пољу, морати бити изједначено тако рећи све уједанпут, за практичара, огрезлог у примени старог законодавства, то упоредно проучавање новог, уједно је и најсигурнији пут да се оно, које обимом постаје с дана на дан све веће, што лакше проучи и како ваља примени.

У овом чланку, као и у наредним чланцима које ћемо објављивати у Адвокатском гласнику, ми ћемо приказати неке важније одредбе новог грађанског парничног поступка, полазећи увек од прописа зак чл. I из год. 1911, и указујући свагда, у чему се подударају а у чему разликују прописи оба поступка. При обја-

шњавању новог поступка, ми ћемо се нарочито држати објашњења аустриског грађанског судског поступка од Георга Најмана*, јер је аустриски грађански поступак, као што је познато, био основ нашем новом поступку, у који је већина прописа из аустриског непромењено унесена. Овом приликом приказаћемо прописе новог поступка који се односе на преиначење тужбеног захтева.

Према пропису 188 § зак. чл. I из год. 1911, тужитељ*, после упуштања туженог у парницу, не може више тужбу преиначити без пристанка туженог. Ако се тужени упустио у усмено расправљање тужбе, а преиначењу није приговорио, не може се више преиначењу противити. Према даљим прописима истог члана, нема се сматрати преиначењем тужбе, ако тужитељ: 1.) не мењајући право које тужбом остварује, у сврху оснивања тога права, наведе нове чињенице или већ наведене чињенице исправи, 2.) ако тужбени захтев у погледу главног предмета тужбе повиси или снизи, или ако га прошири и на припатке које првобитно није тражио, 3.) ако тужбу која је покренута ради ренте или других повремених давања, која не зависе од противчинидби, прошири и на оне рате, које су постале плативе после покренуте тужбе, 4.) ако тужбу која је покренута ради кирије или закупнине, прошири и на оне рате које су постале плативе од времена покретања тужбе, 5.) ако уместо предмета који је првобитно тражен, услед промене која је доцније наступила, тражи други предмет или штету, 6.) ако уместо установљења које је тражено у смислу 130 §, тражи испуњење, или уместо испуњења установљење. Против одлуке да преиначење тужбе не постоји, нема места правном леку.

Према 330 § новог парничног поступка пак: пре него што парница почне тећи, увек је тужилац овлаштен преиначити тужбу, коју је суду предао, а нарочито може проширити тужбено тражење, ако се тиме не искључује надлежност парничног суда. Пошто је парница почела тећи, потребан је за ово преиначење пристанак противника; али ће се сматрати, да такав пристанак постоји, ако се туженик упусти у расправљање по преиначеној тужби а да се не противи преиначењу. Но суд може тако преиначење допустити

* Dr. Georg Neumann: Kommentar zu den Zivilprozessgesetzen. Vierte neu bearbeitete Ausgabe. Wien 1927—1928.

* У тексту ми ћемо се, краткоће ради, позивати на законски чл. I из год. 1911 као на стари поступак (ст. п.) и на нови (н. п.)

и пошто је парница почела тећи и без обзира на противљење тужениха, ако не постоји бојазан, да ће се преиначењем знатно отежати или одуговлачити расправа. Против таког закључка нема места засебном правном леку. Тужба се неће сматрати као преиначена, ако се без преиначења основа тужбе, измене, допуне, објасне, или исправе чињенични наводи тужбе или докази у њој повуђени, или ако се без преиначења основа тужбе, сужава тужбено тражење у главној ствари или у погледу споредних тражбина, или ако се, уместо првобитно захтеваног предмета, други предмет или интерес захтева.

Из упоређења горњих прописа оба грађанска поступка излази: да док стари поступак допушта преиначење тужбе без пристанка туженикова све дотле, док се овај није упустио у усмену расправу парнице (185 §. ст. п.), дотле је по новом поступку тужилац властан да без пристанка туженикова преиначи тужбу само дотле, док парница није почела тећи т. ј. док тужба туженику није уручена (327 § н. п.). Из чега излази, да је у новом поступку законодавац скратио и ограничио време у којем је тужилац властан да тужбу без пристанка туженикова преиначи. У погледу претпоставака да је тужени на преиначење тужбе пристао, оба поступка се подударају уколико, што изричу, да се има сматрати, да је туженик на преиначење пристао, ако се упусти у расправу по преиначеној тужби а преиначењу није приговорио. Док се по старом поступку преиначењем тужбе нема сматрати када тужилац тужбени захтев прошири, дотле је по новом поступку тужилац властан да тужбени захтев прошири само до доставе тужбе туженику, а после тога само са његовим пристанком. У погледу допустивости преиначења тужбе, нови поступак садржи једну занимљиву и корисну новину. Док је стари поступак остављао вољи туженика да ли ће пристати на преиначење, по новом, суд може допустити преиначење тужбе и пошто је парница већ почела тећи, без обзира на то да ли туженик на то пристаје или не, ако иначе не постоји бојазан да ће се преиначењем знатно отежати или одуговлачити расправа.

Што се тиче случајева у којима се тужба не сматра преиначеном, по новом поступку, како је већ горе примећено, проширање тужбе како у погледу главног захтева, а тако и у погледу припадака, сматра се преиначењем тужбе, док се, једнако са

старим поступком, само сужавање тужбенога захтева не сматра преиначењем. Допуна чињеничних навода тужбе, без промене тужбене основе, по оба поступка, не сматра се преиначењем. Како, међутим, свако проширење тужбенога захтева значи по новом поступку преиначење тужбе, проширење тужбе у погледу међувремено доспелих рата у смислу 3 и 4 т. 188 § ст. п., значи по новом преиначење тужбе. Исто тако случај где се уместо првобитно траженога предмета, тражи други предмет или интерес, уколико се овим новим захтевом првобитни тужбени захтев проширује. Проширење тужбе у том смислу, да се уместо испуњења тражи установљење правнога одношаја, према изричном пропису 341 § н. п., који то допушта, не значи преиначење тужбе.

Што се пак теорије и судске праксе тиче која се односи на питање преиначења тужбе, ваља истаћи, да се преиначењем тужбе сматра само случај, када се чињенични наводи тужбе, који се према пропису 321 § н. п. имају већ у тужби навести, промене тако, да се из тих промењених чињеница намеће други тужбени основ, различит од онога који је у тужби наведен. Према томе, дакле, нови поступак предвиђа преиначење тужбе у два случаја: 1.) када се чињенични наводи тужбе преиначују и 2.) када се тужбени захтев проширује.

Постоји преиначење тужбе у субјективном и објективном смислу. У субјективном: када уместо тужиоца који је парницу покренуо, ступа у парницу други тужилац, или поред овога још један, или када се тужбени захтев управља против другог туженика а не онога који је у тужби означен, или, поред првобитнога, још и против других. Ако је парница на пр. покренута у властито име, а после настављена у име малолетне деце; или ако је покренута против малолетних које заступа тотор, а после настављена против тотора лично и т. д. Преиначење тужбе у објективном смислу постоји, када се правна природа чињеничнога стања, наведенога у тужби, из кога се има извести правна последица, променом првобитних чињеничних навода преиначи тако, да та правна последица постаје другојачија од оне која се могла извести из чињеничних навода тужбе. Према томе преиначење тужбе не постоји, када се, без промене чињеничних навода тужбе, ставља захтев на основу другог правнога правила а не онога које је у тужби поменуто, јер није задатак странака него суда, да из наве-

дених чињеница изведе и примени оно правно правило, које наведеним чињеницама одговара. Преиначење тужбе је по томе дозвољено у том смислу, да се уместо првобитнога тужбеног захтева ставља други, уколико се тим другим захтевом у тужби наведене чињенице не измењују. Преиначење тужбе постоји на пр. када се уместо чињеничних навода из којих као правна последица излази захтев за наплату куповнине, тражи отштета; када се уместо плаћања с наслова купопродаје, тражи плаћање с наслова позајмице; када се тужба због сметања поседа преиначује у тужбу ради признања права власништва; конфесорна тужба гледе службености, преиначује у тужбу ради признања права власништва. Повлачењем првобитнога алтернативног петита тужбе, настаје преиначење, јер алтернативан захтев значи за туженога бољи положај од једноставнога, но суд може у смислу 3. зачела 330 § дозволити повлачење алтернативног петита, ако је и овако промењен захтев зрео за одлуку, а даља расправа по промењеном захтеву није потребна. Проширење тужбе постоји не само онда ако се у погледу главног захтева тужбе тражи више него што је првобитно тражено, него и онда, ако се, поред првобитно тражених споредних тражења, траже још и друга. Пре него што је парница почела тећи, тужилац ће тужбу преиначити или на тај начин да првобитну тужбу повуче па је поново преда преиначену, или што ће накнадно предати допуну тужбе.

Као што је поменуто, пошто је парница већ почела тећи, претпостављајући да је стварна надлежност суда и даље остала, тужба се може преиначити: 1.) са пристанком туженика, 2.) против воље туженика а са одобрењем парничнога суда. Пристанак туженика не постоји ако овај на расправу није дошао, или је дошао али не расправља, јер се туженик не може осудити по неком сасвим другом тужбеном основу од првобитнога, који му није саопштен и против кога би се он евентуално бранио, или на нешто више од онога што је тужилац првобитно тражио. Да пак судски посао који је по првобитном тужбеном основу урађен не би пропао и морао бити по промењеном основу рађен изнова, па да би се на тај начин суду и странкама уштедило у времену а странкама још и у трошковима, унесена је у нови грађански поступак већ поменута одредба, да је суд властан преиначење тужбе дозволити и без обзира на противљење тужениково, ако не постоји

бојазан да ће се преиначењем расправа знатно отежати и одуговлачити. Тај ће случај евентуално постојати онда, ако преиначење тужбе не стоји у вези са парничним материјалом који је дотле прикупљен, или, ако установљење нових чињеница захтева дуг доказни поступак, који ће парницу одвући и т. д. Против закључка суда којим дозвољава праиначење, у смислу 3 зачала 330 § н. п., нема места правном леку, док би против решења којим се изриче да постоји промена, било места рекурсу по општим правилима за подношење рекурса (608 и даљи §§ н. п.). По ст. п., има места правном леку само против одлука које изричу да промена тужбе постоји, док против одлука које изричу да промена не постоји, према последњем зачелу 188 §, нема места правном леку. Преиначење тужбе по н. п. дозвољено је само у поступку код првостепенога суда, док у призивном поступку није дозвољено ни са пристанком противника (577 § н. п.)

Промена тужбе у смислу прописа 3 зачала 330 § н. п. (ако се измене, допуне, објасне или исправе чињенични наводи тужбе и т. д.) не постоји, ако се на пр. у погледу наводно склопљенога уговора исправе и допуне чињенични наводи тужбе гледе времена и места где је уговор склопљен, или поближе означе услови под којима је он склопљен и т. д. Ако се без промене тужбене основе сужава тужбено тражење, оно је, као што је већ поменуто, дозвољено, уколико ово сужавање не значи у исто време и повлачење тужбенога захтева, јер је повлачење тужбе допуштено само до првога рочишта, а и на овоме ако туженик на рочиште не дође. Сужавање тужбенога захтева дозвољено је и у призиву (577 § н. п.). — Тражење другога предмета или интереса уместо првобитнога, постоји на пр. онда, ако тужитељ у смислу уговора тражи прво издавање менице, па после, пошто је меница доспела, тражи исплату. Дозвољено је преиначење тужбе у том смислу, да се уместо испуњења тражи установљење правнога одношаја, јер тужитељ, иако му је потраживање исплаћено, може још непрестано имати интереса да се правни одношај установи. — Други предмет или интерес уместо првобитнога, може тужилац тражити и у призивном поступку, без пристанка туженикова, ако су за постојање права на предмет или интерес чињенични наводи и докази наведени још код првостепенога суда. То ће тужитељ учинити нарочито онда, ако предмет који је тужбом тражен више не постоји; ако он није у

поседу туженика, или ако туженик није више у положају да првобитни тужбени захтев испуни и т. д.

Захтев да се тужба може преиначити, може се, према пропису 334 §. н. п., ставити још на првом рочишту. Ако туженик на рочиште дође и на преиначење пристане, онда је оно одобрено, иначе се о преиначењу има расправљати још на првом рочишту. Ако је преиначени захтев стављен после првога рочишта, онда се о њему има расправљати и решавати. Ако је тужитељ првобитну тужбу напустио и остао само при промењеној, онда се, уколико суд промену не допусти, морају пресудом одбити обе тужбе: прва као повучена, а промењена као недозвољена.

Из свега што је досад речено излази: да наш нови грађански парнични поступак, с обзиром нарочито на брзину поступка и уштеду у трошковима, што су напослетку два основна услова доброга поступка, садржи, према старом поступку, у погледу преиначења тужбе, једну корисну и модерну новину. Суд је властан, да преиначење тужбе дозволи и онда, ако туженик на преиначење не пристане. Све то под претпоставком: да се израђени парнични материјал може с успехом употребити и у корист преиначенога тужбеног захтева, односно како каже закон: „ако не постоји бојазан да ће се преиначењем знатно отежати или одуговлачити расправа“. Овака установа новог поступка значи, у сваком случају, напуштање једнога формалистичкога гледишта старог поступка у корист брзине парничења и уштеде у трошковима, што управо и чине главну одлику и сврху усменог поступка. У овом погледу се може дакле рећи, да нови поступак, припуштајући суду да и против воље туженика може понекад допустити преиначење тужбе, садржи једну практичнију и модернију установу. Проширење пак тужбе, које се према старом поступку нема сматрати преиначењем, стављено је у новом поступку под контролу суда. Суд у случају проширења тужбе, као и у случајевима преиначење тужбенога основа, може проширење дозволити, уколико постоје законски услови да се оно дозволи.

Како тумачи Сто седморице §. 320. и § 71. бр. 4. к. з.

„Месечник“ је донео следеће веома успело образложење загревачког стола седморице о примени §. 320. и §. 71. бр. 4. к. з., изречено 11. IV. 930. бр. 7-3 кре.:

Сто седморице као суд касацијски поводом ревизије оптуженога Ш. Ј. и држ. тужиоца против пресуде судб. стола у Загребу од 8. јула 1930. кзп. 138-30. којом је пресуђено:

Ш. Ј... крив је: што је дне 8. јануара 1930. у Загребу у намери, да присвајањем ниже наведених ствари себи прибави противуправну имовинску корист, одузео тт. Ст. и др. један пар снежних ципела, у вредности 140 Дин., дакле је одузео туђу покретну ствар и ако је већ био два пута због злочина крађе суђен, па је тиме починио злочин крађе против имовине, означен у § 314. к. з., те се услед тога осуђује по § 315. к. з., упорабом § 71. т. 4. к. з. уместо робије на казну строгога затвора у трајању од 3 (три) месеца, у коју се урачунава 28 дана, издржаних у истражном затвору, даље на губитак часних права у трајању од једне године; да по § 310. к. п. плати трошкове кривичнога поступка и извршења казне, који се по § 313. к. п. проглашују ненаплативима; на послетку да по Тбр. 193. таксенога закона плати таксу на осуду;

иза објављенога дне 11. јула 1930. јавнога претреса, те иза саслушаних изведаба бранитеља оптуженикова и старешине државнога надодветништва изрекао је под бројем 7-3 кре. ову пресуду:

Ревизија оптуженога Ш. Ј. се одбацује по § 349. одел. 2. крив. пост., а поводом ревизије држ. тужиоца пресуда се првостепенога суда по § 350. т. 5. крив. пост. у делу о казни поништава и пресуђује: Ш. Ј... пресуђује се због кривич. дела против имовине, почињенога крађом, којег је дела по првостепеном суду кривим оглашен, по § 315. к. з. применом § 71. т. 4. к. з. на казну строгога затвора у трајању од једне године, у коју се казну по § 77. к. з. урачунава 28 дана, издржаних у истражном затвору, и по § 46. к. з. на губитак часних права за време од једне године.

Разлози: Оптужени Ш. Ј. оправдава своју ревизију по бр. 2. § 337. кр. п., јер да је на кривично дело, за које је он оглашен кривим, примењен такав кривични закон, који се на њ не може применити, а држ. тужилац оправдава своју ревизију по бр. 3. §

337. к. п., јер да је суд својом одлуком о казни прекорачио своју казнену власт. Првостепени суд, квалифицирајући дело оптужениково као дело из § 314. к. з, и примењујући при том пропис § 315. к. з. није починио повреде у смислу § 337. бр. 2. к. п. премда је установио вредност одузете ствари са 140 Д, а то с ових разлога:

§ 314. к. з. не наводи као обележје бића у њем наведенога кривичнога дела вредност одузете ствари, напосе не наводи као обележје бића дела, да вредност одузете ствари премашује 300 Д. Према томе је вредност одузете ствари ирелевантна за изреку о постојању кривичнога дела из § 314. к. з. — § 320. к. з. такођер не искључује могућност постојања кривичнога дела из § 314. одузећем ствари мале вредности, нити је тај параграф у противрећу с §-ом 314. Кривична наиме дела, наведена у § 320. к. з. самостални су деликти, чије је биће различито од бића дела, предвиђеног у §-у 314. Једно од битних обележја бића дела из 1. алинеје § 320. јест, да је одузета ствар малене вредности, пак се стога за утврђење постојања дела из § 320. тражи не само, да је одузета ствар фактично мале вредности, него да и умишљај починиоца обухваћа ово обележје бића дела, јер умишљај мора увек да обухваћа сва битна обележја бића дотичнога дела. За постојање дела из § 320. ал. 1. тражи се дакле, да је починитељ не само случајно украо ствар мале вредности, него да је имао и намеру, да баш такову ствар из власти другог одузме. Онај, који се упути у крађу с опћеним намером да краде, па случајно не нађе него ствари мале вредности, не почиња дело из § 320., него дело из § 14. к. з.

Разлика између дела из § 314. и § 320. к. з. није у вредности украдене ствари (§ 314. обухваћа крађе ствари од најмање вредности), него у злочиначкој намери починитеља, т. ј. да ли је његова воља била управљена опћеним на крађу или пак само на крађу ствари мале вредности. У потоњем случају се тражи, да је и фактично украдена само ствар мале вредности. Критериј за квалификацију крађа ствари вредних испод 300 Д., јест дакле управо та намера починитеља, што је и у складу са целим системом кривичнога законика.

Законодавац наиме није хтео установом § 320. повластити крадљивца, који је само случајно имао мали успех у својем злочиначком потхвату. То би се противимо општем начелу, које долази до изражаја и код прописа о одмерарању казни (§ 70. к. з.) по којем се казна одмерује учиниоцу по степену његове кривичне

одговорности (а не по успеху дела), а и самом § 314., који не познаје критерија вредности одузете ствари. Да је законодавац хтео, да величину казне крађе учини овисном и о случајном успеху, он би унео у § 314. као једио од битних обележја дела из тога параграфа, да украдена ствар мора да премаше вредност од 300 Д.

Установом 1. алинеје § 320. није законодавац дакле хтео да повлашћује и случајан мален успех крађе, него на супрот, да блаже казни онога починиоца, који нема опште намере, да се одузимањем ма каквих туђих ствари користи, него тек поступа с намером, да украде само какову ствар мале вредности, па више и у истину не украде, макар му се за то дала и прилика. Код овога је починиоца злочиначка воља мање опасна за друштво, пак зато закон његово дело и изузима из појма обичне крађе по § 314., те то дело сматра другим деликтом — блаже кажњивим — него ли је деликт из § 314.

Да § 320. установљује посебни деликт, а не тек случај привилегиранога дела из § 314., види се из тога, што тај параграф (320.) оперује одредбу о кажњивости покушаја, коју има и § 314., што било сувишно, када би § 320. нормирао само случајеве привилегиранога дела из § 314.

Цитирање § 314. у заповести у §-у 320. нема друге сврхе, него ли да поближе означити реч „краде“ и да се тако избегне понављању свих битних обележја дела из § 314., која уз модификацију наведену у § 320., вреде и за дело из тог параграфа. Никако се пак не сме то цитирање тумачити тако, као да би закон хтео њиме нагласити идентичност бића дела из § 320. с оним из § 314., јер у таквим случајевима закон не цитира односни § у заповести него у самом тексту. Тако на пр. у § 315.: „крађа из § 314.“ и у § 317.: „крађа из § 316.“

§. 320. дакле не искључује могућност постојања кривичнога дела из § 314. одузећем ствари мале вредности, па је ствар суда, да у сваком случају, када има да квалифицира крађу ствари, чија вредност не премашује 300 Д., установи, да ли предлежи претпостави § 320., т. ј. да ли је и намера учиниоца била, да украде само ствар мале вредности или се то има приписати не његовој вољи, него само случају (немогућности да украде што вреднијега).

У конкретном случају није се оптуженик бранио, а још мање доказао или вероватним учинио, да је ушао у дућан оштећеника само с намером, да украде баш 1 пар снежних ципела или другу какову ствар мање вредности. Насупрот из самог чина а и из

особности оптуженикове излази управо противно. Оптуженик, који је већ два пута кажњен због злочина крађе, ушао је у дућан, тобоже да купи пар везица за ципеле, а очито у намери, да краде; — но друго није могао дохватити него ли пар снежних ципела; које су биле у шкрињи уз врата.

Првостепени суд стога није повредио закон, кад је чин оптужеников успркос тога што вредност украдене ствари износи 140 Д. квалифицирао као дело из § 314. к. з., а чим је установио, да постоји ово дело, то је с обзиром на претказне оптуженикове исправно одмерио казну по § 315. к. з.

Ваљало је зато ревизију оптуженикову као неосновану одбацити.

Насупрот је ваљало ревизију државнога тужиоца, уложену због повреде закона, наведене у § 337. бр. 3, уважити, јер је првостепени суд својом изреком о казни доиста прекорачио право ублажења казне, што му га даје § 71., бр. 4 к. з.

У § 71. бр. 4 к. з. овлашћује се суд на ублажење казне на тај начин, да место робије може изрећи строги затвор, а место заточења и строгог затвора, затвор, ако је у специјалном закону за кривично дело прописана времена казна без назначења најмање мере.

Казна за кривично дело из § 315. к. з. јест робија до десет година, дакле није одређена најмања мера. Та најмања мера износи према попису § 37. од. 2. к. з. једну годину дана. Може дакле да дође до примене прописа § 71. бр. 4 к. з., ако има околност за ублажавање. Будући да је те околности првостепени суд утврдио, исправно је закључио, да се у конкретном случају може применити пропис бр. 4 § 71. к. з. Само начин, на који је првостепени суд тај свој закључак провео, није исправан и стога постоји повреда из § 337. бр. 3. к. з.

Пропис бр. 4. § 71. к. з. каже изреком, да се „казна може спустити до најмање законске мере оне врсте казне“, која је у специјалном закону наведена, „а место робије може се изрећи строги затвор и место заточења и строгога затвора, затвор.“ Из дикција овог прописа као и из прописа бр. 3. § 71. к. з. се види, да је законодавац употребио у оба броја једнаку стилизацију у правцу спуштања казне до најмање законске мере оне врсте казне, која је врста у специјалном закону одређена. Ако је у бр. 3. § 71. к. з. јасно, да се казна може спустити само до најмање мере дотичне врсте казне, јер је у бр. 4 § 71. к. п. употребљена иста дикција и стилизација, не може ни по овлашћењу из бр. 4. § 71.

к. з. ићи испод најмање законске мере те врсте казне, која је у специјалном закону за кривично дело одмерсна. На то још нарочито упућује реч „законске мере“, која је употребљена у оба броја, а односи се само на ону меру врсте казне, која је мера у општим прописима за врсту казне, прописану у специјалном закону. одређена.

Када би законодавац хтео, да суд може, када изриче место робије строги затвор, а место заточења и строга затвора затвор, спустити меру казне до најмање законске мере оне врсте казне, у коју запрећену казну мења, то би он у том бр. 4. § 71. к. з. рекао или изреком или ћутке. Он тога не каже изреком (као што је то речено у § 61. к. з. срп. к. з.), већ обратно, да се казна може спустити само до најмање законске мере оне врсте казне, која је у специјалном закону назначена. Када би законодавац хтео, да то ћутке каже, безуветно би из стилизације бр. 4. § 71. к. з. испустио ставак „казна се може спустити до најмање законске мере те врсте казне“ т. ј. оне врсте казне, која је врста у специјалном закону одређена.

Конечно, ако се испореди бр. 4. § 71. к. з. са бр. 1. и 2. § 71. к. з., то се види, да је и у ова два броја суду забрањено, да код замене казне смртне и вечите робије за времену робију спушта ту казну до најмање мере, одређене у § 39. одел. 1. к. з. Такова забрана постоји и у бр. 4. § 71. к. з. у том, што се казна може спустити само до најмање законске мере оне врсте казне, која се врста мења у блажу врсту. У тој замени теже врсте казне, за блажу лежи уопште ублажавање по бр. 4. § 71. к. з., јер само спуштање до најмање законске мере оне врсте казне, која је у специјалном закону наведена, није ублажавање, јер би се одмерена казна кретала унутар законских граница. Зато законодавац допушта споменути замену као ублажавање, а ограничује меру казне према оној врсти, која је у специјалном закону одређена, а не према врсти, у коју се првашња мења. Само тако се може да протумачи ставак „казна се може спустити до најмање законске мере те врсте казне“, јер иначе је излишан.

Према изложеному, јер је у конкретном случају за дело из § 315. к. з. прописана казна робије, а најмања јој је законска мера (§ 37. одј. 2. к. з.) једна година, може се та врста казне пустити само до те најмање законске мере, а место робије изрећи строги затвор. Зато је првостепени суд, који је строги затвор

одмерио само са три месеца, прекорачио своју казнену власт и тим починио повреду из § 337. бр. 3. к. п., па је стога ваљало првостепену пресуду у делу, који се односи на казну, поништити и изрећи казну унутар граница, што их даје суду § 71. бр. 4. каз. зак.

Остали део пресуде оснива се на прописима §§ 46. и 77. каз. зак.

Шта доказује катастар?

У једном спору изрекао је апелациони као ревизиони суд, дакле као задња инстанција, да катастар није подобан да доказује површину. Ово питање (будући да је начелног карактера) заслужује, да се њиме позабави јавност, те ћу стога *post festa* изнети поводом овог решења неколико кратких примедба.

У односној парници било је говора о томе да је за време малолетности власника сусед одорао површину од сса 470 квад. хв. и када су малолетни одрасли и опазили мањак на њиховој земљи дали су премерити своју земљу и земљу суседа, те су нашли да у суседа има баш управо толико површине више колико од њихове земље фали, и пошто сусед овај сувишак није хтео вратити, тужили су га, а пошто осим катастра и мерничког мерења нису на други начин могли доказати, да од њихове земље фали а у суседа има више — суд их је са тужбом одбио са горе наведеном мотивацијом.

И ако је оно решење начелног значаја, ипак је врло лаконично, јер много би тачније било, да се изрекло зашто катастар не доказује ништа.

Када дакле односну децизију чиним предметом критике, ја овако водим дебату против невидљивих аргумената, те супонирам, да ово решење има свој основ у оном пропису зак. чл. VII из 1875 § 32 задње алинеје: „У катастарске радове уведено поседовање нема приватно-правне последице“.

Узимајући као тачан овај законски пропис, изгледа нејасно, само код небрижљивог трагања за разлогом овог законског места, да се поред ове легалне норме може заузети противно становиште. Али то је само код површног посматрања и анализирања овог питања.

Да бих ову привидну несугласицу разјаснио, ваља да са неколико речи додирнем како је настала грунтовница, и како катастар.

Пре 1848 године саставиле су тадање жупаније тако зване табуларне односно земљишне књиге путем за то одређених комисија. Ове земљишне књиге служиле су путоказом, када су за време апсолутистичке ере састављени грунтовни записници, и оно расположење у грунтовном реду, § 51, који вели, да грунтовни записник не јамчи за површину има свог разлога у томе, да земљишне књиге законодавац није сматрао ваљда тачним, или ваљда

зато, јер опште је познато, да су грунтовни записници састављени на брзу руку у изричитој намери да ће исти бити само привремени док се не буду саставили на темељу тачног мерења државне територије састављени грунтовни улози.

Међутим за привремену употребу састављени грунтовни записници су и дан данас на једном знатном делу Војводине (Банат) у животу.

Ипак после 1876, када је администрација Угарске добила своју уставну форму и када се показало потребно, истина из фишкарних разлога, да се премери и класифицира земља, за то нарочито постављене комисије под вођством стручњака мерника премериле су целу државну територију, саставиле су тачне мапе и, да је овај рад држава сматрала народним благом, доказује и та чињеница, да је цела држава подељена на неколико катастарских дирекција, које су овим мапама руководиле и сваку промену у истим мапама савесно спровеле.

Да је ипак унишао горе цитирани пасус, т. ј. да катастар не доказује право својине, закон налази свој смисао у томе, да овој катастарској комисији није био задатак да установи са прецизном тачношћу, ко је власник односно, рецимо 2147 парцеле, него је било задатком, да се установи колика је величина упитне парцеле и нашто служи иста, наиме да ли је ливада, да ли је ораница, да ли је виноград, и у чијем поседу. То јест изречењем ове норме законодавац је хтео само то казати, да у случају ако је у такозваним и саставни део катастралних мапа чинећим катастралним поседовним листовима као власник парцеле 4127 означен Х. У., то још не значи да је Х. У. фактички власник, против чега нема протудоказивања, исто као што ни грунтовница не доказује неопоривом доказном снагом то, јер се противно увек може доказати, али нигде широм свих на катастар се односећих закона не стоји то, да катастарско мерење и катастарска мапа не доказују да парцела, рецимо 2147 не садржава у себи оне површине, коју катастар исказује. Пошто пак не исказује то, не забрањује суду да катастар узима у обзир. Ако пак то не забрањује, чини се неразумљивим да наш суд, те верујем и судови пређашње ере, просто неглигира, шта више негира ово доказно средство.

Недовољено је наиме, да је катастар јаван докуменат. А када ни то не би био, и када би имао само толико доказне снаге, колико ма која друга приватна исправа он ипак доказује :

- 1) Да је оног датума којег носи, састављен;
- 2) да је састављању претходило стручно мерење;

3) да је онда иста парцела имала толико и толико површине и сходно тому;

4) доказује да су међе границе биле истој парцели оне, које као такове мапа показује.

Ако је пак тако, онда горе цитираном решењу суда мањка основ, јер простим позивањем на катастралну мапу доказане су све под 1—4 наведене чињенице, ако су пак доказане, у помањкању других чињеница, које би прве обориле, не може се друга конклузија повући, до ли да катастрална мапа факат доказује, да премерена парцела има у мапи наведену површину. Ваљало би дакле да правосуђе у овом питању заузме потпуно други правац и становиште.

Но да би читаоца убедио у тачност мог мишљења позивам се као на *argumentum auctoritatis* и на неке друге важне чињенице.

Познато је наиме да првобитно састављене катастралне мапе нису биле окамењене него радови у вези са животом, те су мапе од времена до времена и исправљене и то све на основу мерења на лицу места и у присуству поузданих за ову сврху постављених лица, но највећи је мој аргумент у томе, да се приликом комасације дакле оног рада који право својине комасираног предмета мења и установљује, катастарски подаци једино узимају у обзир, и ако је комасација правомоћно завршена и рецимо да се парцела 2147 предаје Х. У., предата парцела има исте границе које су на мапи наведене и исте мапе које је комасација саставила предају се катастарској дирекцији, предају се општини и предају се и суду као грунтовној власти, која ће на темељу ових мапа грунтовне улоге саставити, где таквих нема, односно где већ има грунтовних улога исте прерадити.

И сада, ако суд заузима горе цитирано становиште у случају одорања извесне површине од моје земље након комасације, ако ја са другима доказима не могу одоравање подупрети осим само са катастарском мапом, онда суд, жели ли да буде конзеквентан, мора моју тужбу одбити, јер је мапа катастарска и ако је она истоветна са грунтовницом.

Услед свега тога мишљења сам, да би суд у овом питању требао заузети ово, а не друго становиште.

СУДСКА ПРАКСА

Ревизиона молба се има одбацити, ако адвокат, који је сигнирао ревизиону молбу, у одређеном року не удовољи позиву суда, да списима приложи пуномоћије.

(Апелациони Суд као ревизиони суд у Н. Саду бр. Г. 1493/1927)

*

Ако молитељ ревизије у року од 30 дана не удовољи судском позиву, да допуни недовољну таксу на ревизионој молби, тада се има сматрати, да ревизија није ни предата, али се подносилац ревизије има обвезати, да противној странци плати трошкове проузроковане подношењем ревизионе молбе.

(Апелациони Суд као ревизиони суд у Н. Саду бр. 1739/1927).

*

Државни Ерар одговара за робу и онда, ако је она нестала у царинарници додуше после царинења, али пре него што ју је сопственик од царинарнице преузео.

(Касациони суд Одељење Б. у Н. Саду бр. Г. 464/1927.)

*

Нагрђивање ружним речима у више махова и претња убиством довољан је разлог за разрешење даровног уговора између оца и његовог детета, чак и онда, ако је обдарено лице из нижег друштвеног staleжа.

(Касациони Суд Б. Одељење у Н. Саду бр. Г. 525/1927.)

*

Забрана отуђивања и оптерећења, забележене у сврху Аграрне Реформе, не искључује покретање парнице по §-у 130 Гпп. у том циљу, да се установи: да ли је у погледу упитних некретнина између парничара склопљен купопродајни уговор или не?

(Касациони Суд, Одељење Б. у Н. Саду бр. Г. 190/1926.)

*

По садањем стању медицинске науке, за утврђивање очинства није довољна анализа крви.

(Касациони Суд, Одељење Б. у Н. Саду бр. Г. 105/1928.)

Правно је правило, да се недостаци тестаментарне клаузуле не могу исправити нити допунити исказом накнадно преслушаних тестаментарних сведока.

(Касациони Суд Одељење Б. у Н. Саду бр. Г. 292/1928.)

*

Погодба, да власник може закупно добро и пре истека закупног времена натраг узети, не значи толико, да је власник овлаштен да закупно добро од закупника сместа одузме, него, да је власник овлаштен, да то учини тек на крају економске године. За то да власник може закупљену некретнину узети натраг пре економске године, потребно је нарочито утаначење међу странкама.

(Апелациони Суд у Н. Саду као ревизиони Суд бр. Г. 218/1928.)

*

У питању привременог издржавања жене у бракоразводној парници у времену раставе од стола и постеље, по претпоследњем одељку §-а 674. Гпп. уток је допуштен само у једном степену.

(Касациони Суд Б. Одељење у Н. Саду бр. Вп. 129/1925.)

*

На §-у 4 зак. чл. XII: 1802 заснована је стална судска пракса, да се купац може одстранити од купа ако пропусти плаћање закупнине у уговорено време. Одузимање се може тражити одмах, а купцу у оваком случају остаје право да тражи противну вредност својих инвестиција.

(Апелациони Суд као ревизиони суд у Н. Саду бр. Г. 1539/1923.)

*

За оправку, коју је учинио службеник без овлаштења послодавчева и за коју послодавац није тражио и добио награду, одговара само дотични радник.

(Касациони Суд, Б. Одељење у Н. Саду бр. Г. 574/1928.)

*

Правно је правило, да је уговор о поклону правоваљано склопљен само у том случају, ако је предмет поклоне одмах и предат примаоцу. Изјава, да ће се поклон у будућности учинити, не ствара обавезу по којој би лице, које обећава поклон ово обећање било дужно и извршити.

(Касациони Суд Б. Одељење у Н. Саду бр. Г. 538/1927.)

Касациона кривична и дисц. пракса

Бр. Кре 6/32/1930. Кас. суд 27/II/1930.

Апелациони суд је поднео списе Кас. суду у надлежност зато, јер је у вези са ревизијом уложена жалба против решења окр. суда, којим је против опт. одређен истражни затвор до право-моћности пресуде.

Кас. суд је вратио списе апелационом суду у надлежност зато, јер по ал. 2. чл. 331. с. кр. п. о жалби против решења окр. суда решава апелациони суд; а Кас. суд само онда ако то закон изречно наређује. Пошто нема таквог зак. прописа, да Кас. суд има да решава жалбу када је уједно и ревизија уложена, то је ваљало списе упутити апелационом суду у надлежност.

*

Бр. Дисц. 32 2 1929. (Кас. суд 22 II/1930.)

Адв. Комора у Новом Саду ставила је под оптужбу Н. Н. адвоката због дисц. преступа из чл. 50. зак. о адвокатима, зато, што на поновљени позив није дао изјашњење адв. комори.

Против овог решења оптужени се је жалио Кас. суду.

Кас. суд је одбацио ову жалбу зато, јер по ал. 1. чл. 93. зак. о адвокатима, против оног решења које се односи на само вођење дисц. преступа, нема места жалби, а нападнуто решење се односи на вођење дисц. поступка.

*

Бр. К. 1723 29/1929. (Кас. суд 5, II 1930.)

Кас. суд је уништио пресуду апелационог суда којом је дело оптуженика оквалификовано по зач. 2. ал. 1 чл. 302. к. з., па је то дело подвео под чл. 180. новог кр. з.

Извршење казне је одложио на једну годину дана, позивом на чл. 65. новог кр. з.

По установљеном стању ствари опт. је у прилично напитом стању и у свађи са својим оцем дограбио један штап и њиме га неколико пута ударио. Отац је претрпио неколико озледа, које су залечиве за нешто више од 20 дана.

Дело је почињено и пресуде оба нижа суда су донесене пре 1/1. 1930.

Кас. суд је применио блажу квалификацију и блажу казну, придржавајући се зак. прописа који је у чл. 2. новог кр. з. са-

држан. Наиме, ово се дело квалификује по зач. 2. ст. 1. чл. 302. к. з. као злочин, док је дело по чл. 180. новог кр. з. преступ, јер повлачи за собом казну строгог затвора.

Обзиром на то да је отац опростио и није захтевао прогон против свога сина, обзиром на добро владање, признање, као и на напоито стање оптуженога, према којим околностима стоји само та једна отежавна да је дело починио према своме оцу, суд је нашао да се са основом може очекивати, да ће се оптужени и без извршења осуде у будуће уздржавати од вршења крив. дела.

*

Бр. К. 1718/9/1930. (Кас. суд 5/II/1930.)

По установљеном чињеничком стању оштећени и оптужени су најпре почели да се објашњавају због неких оваца, затим је оштећени замахнуо штапом на оптуженог, али се овај уклонио и тиме је избегао удар; одмах после тога је оштећени поново замахнуо штапом на оптуженога, али овај ухвати штап левом руком и са својим штапом који је држао у левој руци, удари оштећенога два пута по глави тако, да је услед ових удараца настао потрес мозга и крварење у лубањи оштећенога, и услед тога и смрт његова.

Одбрана је молила да се установи нужна одбрана.

Кас. суд није нашао да предлежи нужна одбрана зато, јер је оптуженом пошло за руком да отклони и први и други нападај, да је даљи нападај од стране оштећенога немогућ био, јер је оптужени баш у оном часу задао два удараца по глави оштећенога, када је он имао тако рећи и оштећеников и свој штап. Из те околности да је опт. два пута ударио оштећеног штапом по глави, суд изводи тај закључак, да је опт. имао намеру реторзије, јер је опт. могао по другом којем месту тела ударити, а не по глави и јер никако није било нужно да зада два јака удараца.

*

Бр. Вп. 99/2/1930. (Кас. суд 15/II/1930.)

Адв. комора је својим решењем позвала Н. Н. адвоката чија се адвокатска канцеларија налази у Вел. Кикинди, да премести своје становање онамо где му је седиште адв. и да не станује више у Мокрину, јер се не слаже са угледом и позивом адвоката, да на једном месту води адв. послове, а у другом да станује.

Кас. суд је ван снаге ставио ово решење зато, јер нема таквог зак. прописа, да адвокат мора баш у истом месту станovati, где му је адв. канцеларија, нема ни такве праксе, да се то коси са угледом и позивом адвоката. У овом случају тим мање јер је ван спора да дотични адвокат станује у Мокрину само привремено, док не нађе погодан стан у В. Кикинди. У колико би исти адвокат водио адв. послове и у месту где станује, то би повукло за собом дисц. одговорност његову, али ово није против њега ни наведено, а још мање доказано.

*

Бр. Кр. 1/24/1930. (Кас. суд 14/II/1930.)

Овлаштени бранилац, као и овлаштени правозаступник имају да „потпишу“ своју ревизију.

Писмену је ревизију предао правозаступник оштећене странке и горе испод свог штампила оловком ставио неки знак који изгледа на његово породично име.

Кас. суд је вратио спис окр. суду да позове дотичног адвоката да потпише своју ревизиону молбу јер ал. друга зач. 1. чл. 325. с. кр. п. наређује да онда када писмену ревизију не изјављује држ. тужилац, већ овлаштени бранилац, има је овај „потписати“. О санкцији овог зак. наређења говори посл. ал. т. 3. чл. 341. с. кр. п. Истина да закон захтева потпис овлашћеног браниоца, али како се у овом зак. наређењу наводи и то да писмена ревизија коју не изјављује држ. тужилац има бити потписана, то суд из овог извлачи тај закључак, да свака ревизија, која не потиче од држ. тужиоца, мора бити потписана, па тако и од овлашћеног правозаступника (заступника оштећене странке).

*

Бр. К. 1713/14/1929. (Кас. суд 14/II/1930.)

Окр. суд је опт. прогласио кривим за дело из чл. 323. к. з. које се квалификује по § 324. т. 1. к. з. а које је дело починио опт. на тај начин, што је противправно притворио своју бившу конкубину, везао је ланцем и жицом, није јој давао хране ни пића неколико дана, однео је затим у подрум где је држао везану и голу неколико дана, после је однео у собу и везао са ланцем за ногу од стола и за све ово време је тукао штапом, маказама, руком, са ногама је газио, затим јој угризао кажипрст од десне руке и тиме проузроковао тешку тел. озледу са боловањем од

два месеца, а умањену способност за рад, јер је озледа кажи-прста десне руке повукла за собом гангрену и ампутацију прста. Суд га је осудио на темељу т. 1. чл. 324. к. з. на 7 год. тамнице и т. д. Апел. суд је 4 X 1929. у целости одобрио пресуду окр. суда.

Кас. суд је поништио онај део пресуде апел. суда односно окр. суда, којим је кривично дело оквалификовано по т. 1. чл. 324. к. з. и дело квалификовао по зач. 2. ставке 1. чл. 323. к. з. као преступ повреде личне слободе, са којим је у материјалном стицају злочин тешке телесне озледе по ст. 1. чл. 301. к. з. и с тим у вези поништава и онај део пресуде апелационог суда којим је одмерена главна казна, те оптуженог осуђује на основу зач. 1. ст. 1. чл. 302. 96. и 98. к. з. на укупну казну робије у трајању од 3 год. и на основу § 326. к. з. на губитак звања у трајању од 3 године.

Кас. суд је отклонио квалификацију прихваћену од стране окр. и апел. суда зато, јер по њој треба да се дотичном лицу зада једна од телесних повреда поменута у чл. 303. или 304. к. з. У конкретном случају не предлежи ни једна таква повреда. Боловање које је трајало 4—6 недеља, није створило код оштећене такову телесну неспособност, да услед тога не може да настави своје редовно занимање, није остала богаљ, нити унакажена нити је услед повреда изгубила плод своје утробе.

Нови кр. з. није примењен, јер је чл. 243. нов. кр. з. строжији.

*

Дисц. 5/2/1930. (Кас. суд 19 II/1930.)

Н. Н. судија среског суда проглашен је кривим од стране апел. суда због дисц. преступа који се коси са т. 1. чл. 26. зак. о судијама редовних судова, које је дело починио на тај начин, што је кроз 5 месеци застао са расправљањем оних кр. ствари, које се гоне по службеној дужности.

Оптужени се брани у главном тиме, што је био преоптерећен другим пословима, па је расправе удешавао како је могао и да је у критично време расподелио свој посао по слободном нахођењу.

Кас. суд је одобрио пресуду апелационог суда, јер је опт. судија повредио дужност своје службе тиме, што је застао са расправљањем крив. предмета за које закон налаже, да су хитне природе и јер није ни навео, а још мање доказао који су ти други предмети који би хитније природе били од кривичних ствари.

*

Бр. К. 18/26 1930. (Кас. суд 25/II/1930.)

Окр. суд је кривим прогласио оптуженог за дело из чл. 473. к. з. Апел. суд је 25 IX. 1929. одобрио ту пресуду.

Кас. суд је уништио обе дољње пресуде из службене дужности позивом на посл. зач. чл. 385. к. п. а у вези са чл. 2. к. з. и то из ништавног разлога који је наведен у сл. ц) т. 1. чл. 385. к. п. и оптуженог ослободио од казне и последица.

Кас. суд је установио да је дело почињено јуна месеца 1924. Од тог доба па до 7/X 1926. није учињено никакво судско расположење против опт. А пошто по посл. зач. чл. 78. нов. кр. з. право на гоњење кр. дела застарела за 2 године код оних преступа за која је прописан строги затвор или затвор краћи од једне год. дана; пошто је за дело из чл. 473. к. з. прописана казна затвора до 6 месеци и најзад пошто се по чл. 2. новог кр. з. има применити онај зак. пропис који је блажи, а нови крив. зак. је у погледу застаре блажи од закона који је важио када је I. и II. ст. пресуда донесена, то је из ових разлога ваљало пресуду оба нижа суда уништити.

*

Бр. К. 24/23/1930. (Кас. суд 19/II. 1930.)

Опт. је проглашен кривим од стране окр. суда због крађе по 333. к. з. које се дело квалификује као злочин по чл. 338. к. з. Апел. суд је 13 XI 1929. одобрио пресуду окр. суда.

Кас. суд је уништио пресуду оба нижа суда у погледу квалификације и с тим у вези и у погледу одмеравања главне казне зато, јер садањи је крив. закон блажи од оног, који је био на снази када је дело извршено, и пресуде донесене. Наиме је вредност украђених ствари испод 300 дин. те се зато ово дело има подвести под ал. 1. чл. 320. новог кр. з. које се кажњава до 1 год. строгог затвора. А пошто пропис за поврат у ал. 2. чл. 76. нов. кр. з. предвиђа двоструку казну, као максималну, то би у у овом случају могао бити максимум казне 2 год. строгог затвора; док према ал. 1. чл. 49. старог кр. з. предвиђена је казна до 5 год. робије.

*

Бр. К. 125/22/1930. (Кас. суд 8/III 1930.)

Кас. суд одређује задржање оптуженога по издржаној казни одређеној нападнутим пресудама и то у смислу и границама предвиђенима у чл. 51. новог кр. з. а у вези са ст. 2. чл. 2. нов. кр. з.

Како је опт. био до сада осуђен 12 пута због крађе и то 7 пута на тамницу, а 5 пута на робију, како није прошло пет година иза издржане последње казне до почињеног последњег дела, које је злочин по чл. 333. 336. т. 3. и 338. к. з., како је последњу казну од 1 год. робије због злочина крађе издржао 29-XI. 1925. а инкриминирано дело је починио 25-X. 1929. те како се из сада инкриминираног дела, тако и из осталих кривичних дела и најзад из живота оптуженога, — јер је готово увек по издржаној последњој казни починио ново кривично дело, — даје извести да је опасан по јавну безбедност, то постоје сви потребити услови из чл. 51. новог кр. з. те је зато кас. суд изрекао мере безбедности означене у чл. 51. нов. кр. з.

*

Бр. К. 163/31/1930. (Кас. суд 26/III/1930.)

Кас. суд је одбио ништавну жалбу која је заснована на ништавном разлогу из т. 3. чл. 385. к. п. што није примењен чл. 92. к. з.; а одбио је зато, јер нема погодаба за ванредно ублажавање.

Међутим је кас. суд уништио пресуду апелационог суда по службеној дужности, на основи зач. 2. чл. 33 н. к. з. а из ништавног разлога који је наведен у т. 2. чл. 385. к. п. те применом чл. 91. к. з. снизио казну на 2 год. робије.

*

Бр. К. 50/43 1930. (Кас. суд 3/III/1930.)

Кас. суд је уништио пресуду апелационог суда из службене дужности позивом на посл. зач. чл. 385. к. п. а из ништавног разлога који је наведен у сл. ц) т. 1. чл. 385. к. п. те оба оптужена на темељу т. 3. чл. 326. к. п. ослобађа од оптужбе и последица.

Кас. суд је установио на темељу приложених списа, да је истр. судија преслушао сведока Н. Н. 26 IV. 1924. и да од тог доба па све до предаје оптужнице т. ј. до 14 VI. 1926. год. није предузета никаква судска радња против оптужених. Како се дело из чл. 473. к. з. кажњава до 6 месеци затвора, како по посл. зач. чл. 78. новог кр. з. право на гоњење кривичних дела застарева за две године код дела за које је прописан затвор краћи од једне године; како по чл. 2. нов. кр. з. има се применити блажи закон, а посл. зач. чл. 78. нов. кр. з. је блаже од оног зак. прописа који је садржан у погледу застаре у зак. чл. I. из 1878. то је из ових

разлога ваљало изрећи застару. И у корист II. р. опт. је изречена застара и ако се је он задовољио пресудом апел. суда, јер по чл. 31. зач. 2. н. к. п. и по посл. зач. чл. 387. к. п. има се узети у обзир она околност која предлежи у корист жалиоца и у корист оне странке која се је задовољила, ако се та околност и на њу односи.

*

Бр. К. 351/24/1930. Кас. суд 7/V/1930.

Кас. суд је уништио пресуду апелационог суда из службене дужности позивом на посл. зач. чл. 385. к. п. а из ништавног разлога који је наведен у сл. з) т. I. чл. 385. к. п. те сва три оптужена ослобађа од оптужбе и последица.

Оптужени су дело починили 26/X. 1923. а пресуда није до данас (7/V. 1930.) постала правоснажна.

Како је дело оптужених оквалификовано као преступ, како по зач. 3. чл. 79. нов. кр. з. право на гоњење крив. дела застарева ако прође два пута онолико времена, колико се по закону за застарелост права на гоњење за то дело тражи; како је у конкретном случају прошло преко 6 година, наиме двоструко него што се по чл. 106. к. з. тражи за застарелост преступа, како се увек има применити блажи закон, јер то тако прописује чл. 2. нов. кр. з., а зачело 3. чл. 79. новог кр. з. је блаже од оног у старом к. з. то је услед застаре ваљало оптужене ослободити.

II. р. опт. је ослобођен и ако се пресудом апелационог суда задовољио, јер у смислу чл. 387. к. п. и зач. II. чл. 31. н. к. п. има се пресуда променути и на корист оптуженога који није уложио жалбу, ако околност (застара) која служи на корист оптуженика, који су уложили жалбу, предлежи и у погледу оптуженог који није уложио жалбу.

Расписи Претседника Апелације

— Саопштење Мин. правде о једном коментару стеч. закона —

Г. Претседник Апелационог Суда у Новом Саду под Број Претс. I. А. 106-1930. издао је следеће саопштење: Министарство Правде оделење Законодавно и за Увођење Закона доставило је овом Претседништву 25 јуна 1930 године под бр. 61426 акт следеће садржине:

„Министарство Правде је сазнало, да се појавило тумачење чл. 7 бр. 2 Закона о увођењу у живот Стечајног Закона и Закона о принудном поравнању ван стечаја, које је против јасног слова и интенције закона.

Тако се у „Коментару стечајног Закона“ од Др. А. Вероне и Др. Цуље („Обнова“, Загреб 1930) на стр. 529 у тумачењу чл. 7 бр. 2 уводног закона вели дословце следеће:

„Овдје је закон превидио, да су за хрватско правно подручје односни прописи садржани такођер у садашњем хрватском стечајном закону (§ 38—42) а не у гр. п. п-у.“

Ово мишљење не стоји.

У §-у 48 ст. 2 стечајног закона упућује се, у погледу првенственог реда, по којем се измирују поједини захтеви из посебне масе, на дотичне прописе Закона о извршењу и обезбеђењу. По чл. 7 бр. 1 Закона о увођењу у живот Стечајног Закона и Закона о принудном поравнању ван стечаја имају се, док нови закон о судском поступку у грађ. парницама и нови закон о извршењу и обезбеђењу не задобију обавезну снагу, подразумевати под овим прописи о првенственом реду при разделеби куповнине, који се налазе у грађ. парн. поступницима одн. законима о извршењу (о овршном поступку), који у појединим подручјима Краљевине данас важе.

Изузетак је у том погледу по пропису чл. 7. бр. 2 ув. зак. предвиђен само за подручја Апелационих судова у Београду и Скопљу и Врховног Суда у Сарајеву. За подручје Врховног Суда у Сарајеву учињено је то зато што грађ. поступник, који данас важи за Босну и Херцеговину, нема о првенственом реду при деоби куповнине продатих непокретних никаких прописа, већ у том погледу упућује на прописе Стечајног Закона, а прописи о деоби куповнине продатих покретних ствари су недовољни (§§. 538—567 гр. п. п. за Б. и Х.). С обзиром на то требало је за

ово подручје дотичне прописе садашњег стечајног закона за прелазно време оставити на снази. Тако се исто препоручило оставити на снази и дотичне прописе стечајног закона који је важио за Србију (§§ 91 и след., односно §§ 110 и след.), јер су у томе погледу недовољни прописи српског Закона о поступку судском у грађ. парницама (в. § 489 срп. гр. п. п.). (Види владино образложење пројеката Закона о увођењу у живот ових закона, стр. 42.)

Напротив што се тиче хрватског правног подручја дотични су прописи у §§ 577 и след. гр. п. п. односно у §§ 19 до 22 и 30, Закона од 17 децембра 1876: о преинаци неких установа грађ. парн. поступника, па је стога законодавац хтео да остану на снази само ови, а не паралелни прописи старог стечајног закона.

Узгред се напомиње да је нетачна и тврдња споменутог коментара на стр. 179 (у тумачењу чл. 48 стеч. закона), која гласи:

„Најтеже ће бити за правно подручје Великог Суда у Подгорици за које немамо уопће никаквих прописа, који се односе на ово питање.“

Ово не стоји, јер су односни прописи садржани у §§ 257, 277 и след. Закона о судском поступку у грађ. парницама од 1 новембра 1905 год. за Црну Гору, који на том подручју данас важе.“

— За бржи рад код Банских Управа —

Г. Претседник Апелационог суда у Н. Саду под Број Претс. I А. 110 1930 год. издао је окружним судовима следећу окружницу:

„Краљ. Банска Управа Вардарске Бановине доставила је Министарству следеће:

„По § 7 зак. о банској управи, код банске управе има 7, односно, где је установљено и трговинско, има 8 одељења.

Свако од ових одељења има у см. §-а 16 Зак. о банској управи свој засебни деловодни протокол и регистар.

Надлежност ових одељења јасно је обележена прописима закона о банској управи.

Међутим, многа надлештва и установе у службеном саобраћају са банском управом не воде рачуна о надлежности ових одељења и не адресују званичне пошиљке поред главне адресе: Кр. Банској Управи, још и за одељење, које је надлежно, да односни предмет решава.

Због тога се дешава, да поједине пошиљке које носе адресу само Краљев. банској управи, али без ознаке одељења, често за-

лутају од одељења до одељења, а често се деси да се нека тако адресована пошиљка и изгуби. У сваком случају ове пошиљке доцније стижу на рад надлежним одељењима него што би иначе могло и требало да буде.

С тога ми је част умолити за наређење подручним органима, да се званичне пошиљке адресују за оно одељење банске управе, које је надлежно за решавање тога предмета као на пример: Краљев. банској управи - Управ. одељ.; или Кр. Банској управи. Техничко одељ., или Краљ. бан. управи - Финан. одељ. и т. д. при чему је потребно водити рачуна да означену пошиљку непосредно прими баш оно одељење, које је према врсти предмета и надлежно за његово решавање.“

Предње Вам се доставља ради знања с тим, да изволите у препису саопштити свима старешинама подручних Вам Среских Судова, а о учињеном поднесите ми извештај у року од 8 дана.

Нови Сад, 5 јула 1930 године.“

Из Адвокатске Коморе

МЕСЕЧНИ ИЗВЕШТАЈ

од 30 априла 1930 год. до укључиво 1 августа 1930 год.

Убележени су код Адвокатске Коморе ови адвокати:

14 априла 1930 год.	Милашиновић Бранко, Нови Сад
14 „ „ „	Ристић Душан, Панчево
14 „ „ „	Ђурић Јова, Вршац
14 „ „ „	Продановић Иван, Нови Сад
14 „ „ „	Јегдић С. Јован, Нови Сад
14 „ „ „	Др. Антоновић Никола, Ада
30 „ „ „	Брадваровић Борислав, Перлез
7 маја „ „	Др. Пухан Драган, Сомбор
10 „ „ „	Бењак А. Бранислав, Нови Сад
14 „ „ „	Др. Гутман Еуген, Сомбор
14 „ „ „	Др. Дајч Коломан, Чаковац
17 „ „ „	Др. Пољанић Емануел, Чаковац
3 јуна „ „	Др. Милованов Милован, Бач. Паланка
3 „ „ „	Драгичевић Јовета, Србобран
11 „ „ „	Др. Клајн Ернест, Суботица
14 „ „ „	Џигурски Ацко, Ст. Бечеј

Услед смрти брисани су из именика ови адвокати:

25 маја 1930 год. Др. Павловић Момир, Србобран
 17 јуна „ „ Др. Рова Јулије, Сомбор

Адвокатске канцеларије преместили су ови адвокати:

14 априла 1930 год.	Др. Дезидер Ласло из Н. Кањиже у Ст. Бечеј
14 „ „ „	Парвањ Драгутин из Ст. Бечеја у Н. Кањижу
2 маја „ „	Др. Јесенски Фердо из Н. Сада у Суботицу
23 јуна „ „	Др. Хофман Јован из Куле у Сомбор

По молби брисани су ови адвокати:

1 маја 1930 год. Др. Киш Јосиф адв. из Суботице
 8 јула „ „ Др. Кирић Миливој адв. из Новог Сада

Од 30 априла 1930 год. до укључиво 1 августа 1930 године убележени су код Адвокатске Коморе ови адв. приправници:

29 новембра 1929 год. Новоборски К. Михајло, Нови Сад, 12 јануара 1930 год. Савин М. Петар, Сомбор, 15 марта 1930 год. Шулер Стеван, Сента, 31 марта 1930 год. Желеховски Аркадије, Нови Сад, 1 априла 1930 год. Др. Влах Фрања, 3 априла 1930 год. Субаков Здравко, Србобран, 1 маја 1930 год. Др. Томић Славко, Сомбор, 4 маја 1930 год. Глигоријевић Ј. Славко, Вел. Бечкерек, 12 јуна 1930 год. Дарваши Ернест, Панчево, 1 јула 1930 год. Поповић Милутин, Панчево, 1 јула 1930 год. Кремер Адам, Кула, 1 јула 1930 год. Хаџић Т. Лазар, Нови Сад, 8 јула 1930 год. Мирков Иван, Нови Сад.

Услед положеног адвокатског испита брисани су из именика адв. приправника:

14 априла 1930 год.	Ристић Душан, Панчево
14 " " "	Ђурић Јова, Вршац
14 " " "	Продановић Иван, Нови Сад
14 " " "	Јегдић С. Јован, Нови Сад
14 " " "	Др. Антоновић Никола, Ада
7 маја " "	Др. Пухан Драган, Сомбор
10 " " "	Бењак А. Бранислав, Нови Сад
14 " " "	Др. Гутман Еуген, Сомбор
14 " " "	Др. Дајч Коломан, Чаковац
17 " " "	Др. Пољанић Емануел, Чаковац
3 јуна " "	Др. Милованов Милован, Бач. Паланка
3 " " "	Драгичевић Јовета, Србобран
11 " " "	Др. Клајн Ернест, Суботица
14 " " "	Џигурски Ацко, Ст. Бечеј

НОВЕ КЊИГЕ

— Практични руководник новог Крив. Закона и осталих унифици-крив. закона. Саставили Др. Никола Игњатовић, председник Апел. Суда, Др. Бошко Ђурђев, потпретседник Апел. Суда и Др. Михајло Купусаревић, главни држ. тужилац у миру, адвокат Нови Сад 1930. Књига, која је под горњим насловом пре извесног времена изишла из штампе, а у редакцији горе именованих угледе-

них писаца, у пуној мери је подобна да послужи оној намени, коју су јој дали редактори, наиме као практични руководник, који омогућује „лакшу оријентацију и брзу примену појединих одредаба нових закона“. „Руководник“ обухвата цео посебни део новог казненог закона почевши од 91 § до 404, цео важећи закон о штампи, закон о заштити Државе и закон о сузбијању скупове. Свако дело је приказано табеларно са прецизним одговором на питања: назнака дела, квалификација, врста казне, у случају ублажења (§ 71) најнижа казна, застара, а к томе је код сваког дела повучена разлика о примени према пунолетнима и према старијим малолетницима, те према мл. малолетницима; надаље је код сваког дела означено, да ли се прогони по службеној дужности, да ли је нужно одобрење, да ли по предлогу или по приватној тужби. Код сваког дела је посебно означена надаље надлежност суда у I степ., у II степ. и опет са истицањем разлике према добу окривљеног те најзад да ли се зак. одредба за дело, почињено изван наше Краљевине, по доласку учиниоца примењује условно или безусловно: на странца, на нашег држављанина. Одговори на ова питања су апсолутно прецизни, а како је књизи додан веома прегледан и практичан регистар, то се у новом казненом законодавству према руководнику сналази одмах сваки практичар, који не треба друго ништа него да проучи уводни део новог К. З. до 90 §., па да примењује уз помоћ руководника беспогрешно посебни део. Дело је израђено са великом пажњом и са особитим познавањем целокупног унифицираног казненог законодавства, те заслужује најтоплију препоруку. Дело се може добити код дра М. Купусаревића, адв. у Н. Саду. Цена на књизи није означена. Д-р М.

— **Одјек коментара дра Томе Павловића.** Књига дра Томе Павловића „Основи меничног права и Коментар меничног закона са односним законима и уредбама“, о којој је први „Гласник“ донео заслужено ласкав приказ, наишла је на најбољи пријем и код других позваних фактора. Тако је угледни економски лист „Трговински Гласник“ у Београду у своме броју 152 о. г. донео приказ у целом подлистку, у коме каже, да у гомили издања нових законика, коментар новог меничног закона дра Томе Павловића „заслужује нарочиту пажњу.“ Затим приказивач упознаје читаоце сумарно са системом књиге, те каже, да је „како коментар, тако и општи део написан јасно и концизно“, и на крају каже ово: „књига г. дра Павловића добро ће доћи сваком почетнику, који жели да се упути у менично право, студентима, а и

свима онима, који познају досадашња менична права појединих подручја, адвокатима и судијама. Стога је вредна сваке препоруке“.

Удружење Војвођанских Банака у Новом Саду у своме службеном коминикеју саопштава својим члановима појаву коментара дра Павловића, те каже: „Наше удружење препоручује горње дело, у коме је садржано велико правничко знање, скопчано с практичним животом, најтоплије својим члановима.“

Угледна правничка ревија, гласник Правничког Друштва, Загребачки „Месечник“ у своме броју 6. о. г., приказујући дело г. дра Павловића, после уобичајеног увода и приказа података о књизи, каже ово:

„Догађа се у задње доба, да од једнога те истог закона изиђе више издања са коментаром или без њега тако, да човек постаје прилично скептичан према толиким издањима. Када би с оловком скепсом дочекали и горњу књигу, била би та скепса сасвим неоправдана. И уз добре коментаре Стражњицкога, Чимића, Врбанића и т. д., ово издање дра Томе Павловића не само да није сувишно, него је и врло корисно. Оно се дели у два дела: први, општи део, бави се основним појмовима меничнога права, па иако је намењен неправницима, добро ће доћи и правницима, напосе онима, који треба да освеже теоретско знање. Други пак, посебни део, особито је добар. Иза сваког §-а се налази тумач, где се писац позива на досадање коментаторе, али изриче и своје самостално мишљење, које би се у већини случајева могло назвати и исправним. Тумачење поткрепљује примерима и јудикатуром. Одлика је тога тумачења, да је врло јасно. Аутор не преза пред двоумицама, које често сусрећемо у пракси, па их решава отвореном сигурношћу. Као доказ томе спомињемо особито исцрпиви тумач к §-у 16. о приговорима против меничне тужбе. Зато ће ова књига у пракси наћи обилну и корисну употребу.“

Додајемо, да је наше Мин. правде под бр. 54.804 1930. дело препоручило судовима у целој краљевини „као веома практично и систематски израђено.“

Нама је пријатно, што је наш повољан суд о књизи дра Томе Павловића наишао на овако ванредну потврду, а овим поводом уједно аутору поново честитамо на делу, које служи на част нашој стручној литератури.

Власник: Адвокатска Комора за Б.Б.Б. у Новом Саду. — Лист уређује Уређивачки Одбор. Уредник: **др. Коста Мајински**, адвокат, секретар Адв. Коморе, Нови Сад, Његошева бр. 10.
